

Puheenjohtajan kanslia

22.8.2025

SAK 16262 / 2025

Valtioneuvoston kanslia

VN/19968/2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta

Valtioneuvoston kanslia on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä kirjallista asiantuntijalausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta.

SAK kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Esitysluonnoksessa rajoitettaisiin väliaikaisesti tiettyjen hallitusneuvotteluihin liittyvien asiakirjojen julkisuutta. Ehdotuksen perusteet ovat hataralla pohjalla. Kritiikin ydin liittyy sääntelyn väljyyteen. Lakiluonnos jättää laajan harkintavallan ministeriöille sen suhteen, mitkä asiakirjat voisivat aiheuttaa ”haittaa” neuvotteluille. Tämä luo riskin, että rajoituksia sovelletaan ministeriöiden omista intresseistä käsin.

Lisäksi säännös on todennäköisesti ristiriidassa julkisuuslain periaatteiden kanssa. Hallitusohjelmaneuvottelut ovat yksi Suomen poliittisen järjestelmän keskeisimpiä vallankäytön foorumeita, joten julkisuusperiaatteen rajoittamiselle on asetettava korkea kynnys. Hallitusneuvotteluiden jouheva eteneminen ei sellaisenaan ole riittävä peruste rajoittaa julkisuusperiaatetta demokraattisessa oikeusvaltiossa.

Ongelmaa voidaan paikata täsmentämällä lakitekstiä. Julkisuuden rajoittamisen tulisi olla välttämätöntä. Rajoitusten tulisi koskea esimerkiksi vain tilanteita, joissa asiakirjojen julkistaminen aiheuttaisi konkreettisen ja yksilöidyn riskin neuvottelujen vakavalle häiriintymiselle. Näin varmistettaisiin, että mahdolliset poikkeukset julkisuusperiaatteeseen todella jäävät rajatuiksi ja välttämättömmiksi. Julkisuusperiaatteen toteutuminen on olennainen edellytys demokratian toteutumiselle ja mahdollisuudelle valvoa viranomaisten toimintaa.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry